

Afrikagruppernas Effektrapport till Giva 2026

1. Kort om Afrikagrupperna

Afrikagrupperna är en ideell, partipolitiskt och religiöst obunden medlemsorganisation som vilar på en grund av solidaritet och feminism. Vår vision är en rättvis värld. Afrikagrupperna agerar i solidaritet med de människor som kämpar mot fattigdom och orättvisor och vi belyser och strävar efter att förändra orsakerna till ojämlikhet i det globala ekonomiska systemet. I detta arbete är Afrikagrupperna's partnerorganisationer viktiga aktörer. Organisationen har sitt ursprung i solidaritetsrörelsen i Sverige i slutet av 60-talet, både genom sitt stöd till befrielseströrelserna i södra Afrika och genom att vara en stark kraft i kampen mot apartheid i Sydafrika. Idag är Afrikagrupperna i huvudsak verksamma i fem länder i södra Afrika: Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe men samarbetar med organisationer verksamma i hela regionen. Gemensamt för alla länder i denna region är en mycket ojämn resursfördelning, utbredd fattigdom, återkommande naturkatastrofer och hivprevalensen är bland den högsta i världen. Civilsamhället står inför stora utmaningar och utrymmet för civilsamhällesorganisationers möjlighet att verka krymper i stora delar av världen, så också i regionen södra Afrika. Tillsammans med partnerorganisationer i södra Afrika har Afrikagrupperna i drygt 50 år arbetat för och i området. En lika viktig del av Afrikagruppernas verksamhet sker i Sverige genom insamling, informations- och påverkansarbete. I Sverige driver Afrikagrupperna dessutom ett påverkansarbete för ett fritt Västsahara - Afrikas sista koloni.

2. Vad Afrikagrupperna vill uppnå

Afrikagrupperna vill belysa orsaken till fattigdom och orättvis fördelning av makt och resurser snarare än att lindra symptomen. Av den anledningen arbetar inte Afrikagrupperna med välgörenhet utan med långsiktigt förändringsarbete. Med visionen om en rättvis värld tar vi vårt avstamp i solidaritet, feminism, hållbarhet, demokrati och mänskliga rättigheter i allt det arbete vi och våra partnerorganisationer genomför. Vi utgår från människors rätt till inflytande och att själva bestämma över sina liv samt att det är statens skyldighet att tillgodose detta. Partnerskap och ömsesidig respekt i relationen mellan människor och organisationer är för oss ett grundläggande förhållningssätt, liksom jämställdhet mellan kvinnor, män och icke-binära i all sin mångfald samt hushållning med jordens resurser.

I Afrikagruppernas femåriga strategi och plan som gäller från 2022 - 2026 har vårt fokus på feminism och stöd till informella aktörer ökat ytterligare liksom vårt fokus på hållbarhetsfrågor kopplat till konflikt och stöd till människorättsförsvarare. Genom stöd till för närvarande 23 organisationer och rörelser, samt vårt arbete med insamling, påverkan och information i Sverige, jobbar Afrikagrupperna för att uppnå de mål vi har satt upp.

Samtliga av de partnerorganisationer som vi stödjer är verksamma inom ett eller flera av Afrikagruppernas olika fokusområden, vilka ofta hänger väldigt nära samman med varandra. I valet av partnersamarbeten är vi noga med att partnerorganisationen ska ha ett rättighetsperspektiv samt att de ska ha en vilja och kapacitet att verka för förändring.

Målgrupper för våra partnerorganisationer är i första hand människor som lever i fattigdom och andra former av förtryck och som marginaliseras. Rättighetsperspektivet syftar till att ge människor kunskap och möjligheter att förändra sin situation. Målgrupper för både vårt och partnerorganisationernas påverkansarbete är i första hand statliga strukturer men också andra intressenter som kan utkrävas ansvar som exempelvis företag.

3. Strategier och metoder för att uppnå våra mål

Afrikagrupperna har ett antal övergripande strategier som vägleder oss i vårt solidaritetsarbete och som vi utgår från i all vår verksamhet. Kvinnors rättigheter, maktrelationer och jämställdhet är centrala för strukturell förändring och en förutsättning för social rättvisa. Därför är kvinnors situation, åsikter och behov alltid utgångspunkten för Afrikagruppernas arbete. Ett feministiskt synsätt erkänner och utmanar all form av makt och förtryck och sätter kvinnans erfarenheter i centrum. Denna maktanalys har vi i allt vårt arbete. Afrikagrupperna stöder mobilisering av människor som är direkt drabbade av strukturell orättvisa och arbetar enligt devisen *“ingenting om oss eller för oss utan oss”*. Förutom **solidaritet, feminism, mobilisering** och ett **rättighetsperspektiv** är **partnerskap** och **långsiktighet** viktiga ledord för Afrikagrupperna.

Ett bra partnerskap bygger på delade värderingar och vision samt att ha en regelbunden dialog. Partnerskapet innebär för Afrikagrupperna mer än bara finansiellt stöd då det handlar om att utbyta erfarenheter och samarbeta kring olika frågor vilket gynnar båda parter. Partnerskapet innebär också ett ömsesidigt förtroende och en öppenhet mellan parterna. Även om Afrikagrupperna många gånger är en liten givare är vår ambition att vara en aktiv, lyhörd och stödjande partner som har en nära kontakt med de organisationer vi stödjer.

För att organisationer ska kunna fungera väl krävs ett visst mått av förutsägbarhet i samarbetet och det finansiella stödet. Av den anledningen ger Afrikagrupperna stöd till organisationer i sin helhet och inte till enstaka projekt (om det inte efterfrågas specifikt), ett så kallat kärnstöd. Detta ger partnerorganisationen möjlighet att strategiskt planera sitt arbete och sin budget och utföra verksamheten på ett hållbart och långsiktigt sätt. Detta är en mycket viktig del av vår strategi som syftar till att det är organisationerna själva som bäst vet var pengarna behövs och var och när verksamheten ska utföras.

Vår utgångspunkt är att människor ska ha möjlighet att påverka och bestämma över sina egna liv och utveckling. Vi tycker att regering och statliga strukturer ska tillgodose basbehov för medborgare och garantera deras grundläggande mänskliga rättigheter. Att jobba med jämställdhet mellan kvinnor och män och hbtqi+ och flickor och pojkar på alla nivåer är en nyckelfaktor för utveckling och förändring. Det är också en grundläggande rättighet att inte bli diskriminerad på grund av sitt kön, hudfärg eller sexuella läggning.

System och strukturer är föränderliga, inte statiska. Däremot underlättas inte förändring av de som sitter på makt och privilegier. Den måste drivas av människor som kräver sina rättigheter, fattiga och/eller marginaliserade, samt de som ger sitt stöd till dessa grupper. Här har civilsamhället en mycket viktig roll. Därför ger Afrikagrupperna också stöd till rörelser och nätverk som är mycket viktiga för ett levande civilsamhälle. Afrikagruppernas stöd till våra

partnerorganisationer är ett bidrag till stärkandet av det civila samhället i södra Afrika.

För Afrikagrupperna startar förändring med människors engagemang och organisering. Att skapa möjligheter till ökad kunskap, medvetenhet och tilltro till den egna förmågan är en katalysator för förändring. Förändring handlar i första hand om att bli medveten om sina rättigheter och vilka krav man kan ställa, men också om att ha möjlighet och verktyg att kräva sina rättigheter samt att kunna påverka sin egen situation och sin omgivning.

Afrikagruppernas arbete bygger på kunskap om de sammanhang och frågor vi verkar inom. Därför är kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och kontinuerligt lärande en viktig förutsättning för vår verksamhet. De förändringar vi vill åstadkomma handlar om att ändra maktstrukturer, regler och attityder. Det handlar om att påverka beslut och skapa stöd för förändring.

Utvecklings- och rättighetsarbetet i Afrika går hand i hand med Afrikagruppernas insamlings-, informations- och påverkansarbete i Sverige. Våra samarbetspartners erfarenheter av hur den orättvisa resurs- och maktfördelningen yttrar sig blir levande exempel i vår verksamhet i Sverige. På så vis ökar vår samlade kunskap om de orättvisor vi tillsammans arbetar mot. Med en nära kontakt mellan vår verksamhet i Afrika och Sverige ökar legitimiteten för vårt förändringsarbete. Därmed blir genomslagskraften större.

4. Afrikagruppernas fokusområden, insatser och dess effekter

I samarbete med Afrikagrupperna och med hjälp av vårt stöd har våra partnerorganisationer uppnått konkreta resultat i sitt arbete som bland annat inneburit juridiska segrar, stärkt civilsamhälle och ökat lokalt inflytande. Kvinnor, unga och marginaliserade grupper har fått större makt, ledarskap och tillgång till rättigheter. Samtidigt har hållbara alternativ inom klimat, jordbruk och energi utvecklats för en långsiktig och hållbar förändring. Afrikagrupperna har en rad vägledande mål¹ för vår verksamhet och våra fokusområden och kan presentera märkbara effekter inom samtliga områden:

Civilsamhälle, feminism och demokrati

För att främja starka, stabila organisationer och ett livskraftigt civilsamhälle fortsätter Afrikagrupperna att ge kärnstöd med fullt ägarskap över vilka frågor som drivs hos mottagande organisation. Ett demokratisk, feministiskt och inkluderande förhållningssätt när det kommer till organisering och mobilisering stärker organisationer och rörelser och ökar deras möjlighet att verka för förändring. Starka och stabila organisationer är viktiga för att motverka ett krympande utrymme för civilsamhället där attacker och hot mot människorättsförsvarare är alltmer vanligt förekommande. Tillsammans med våra partnerorganisationer skapar vi säkra platser för aktivister och organisationer att verka och åstadkomma förändring. Nedan några exempel från de senaste tre åren.

Lokala samhällen har med hjälp av våra partnerorganisationer uppnått viktiga framgångar bland annat genom att stoppa lagförslag som begränsar civilsamhällets möjlighet att verka, organisera protester mot gruvprojekt samt driva och vinna några strategiskt viktiga rättsprocesser. I en alltmer repressiv kontext fortsätter Afrikagrupperna tillsammans med sina partnerorganisationer enträget att arbeta för att skydda och stärka civilsamhället samt främja demokratiskt deltagande, bland annat genom att skapa trygga mötesplatser och forum samt genom att använda metoder som

¹ Samtliga mål finns presenterade i Afrikagruppernas slutrapport till Sida. Länk på sista sidan i denna rapport.

studiecirklar, juridiska verktyg och spridning av information på sociala medier. Ett exempel är från Namakwaland (Sydafrika/Namibia), där lokalsamhällen organiserat sig mot gruvprojekt och krävt ett stopp för nya licenser parallellt med att de utvecklat alternativa försörjningsmöjligheter. Denna kamp har skett med både solidaritet stöd och juridisk hjälp från Afrikagrupperna och en av våra partnerorganisationer. Partnerorganisationerna arbetar aktivt med att stärka säkerheten för aktivister genom olika digitala och fysiska åtgärder, kollektiva skyddsmekanismer och systematisk dokumentation av övergrepp. En av våra partnerorganisationer har till exempel tagit fram en säkerhetshandbok som sedan spridits till andra organisationer att ta del av.

En viktig del av Afrikagruppernas arbete med att stärka det civila samhället och en demokratisk utveckling är att fortsätta grunda analys och verksamhet i en feministisk anda samt utveckla denna analys och ansats tillsammans med våra partnerorganisationer. Partnerorganisationerna befinner sig i olika skeden av att integrera feministiska perspektiv i sin verksamhet men har som helhet tagit viktiga steg mot feministiskt ledarskap, feministiskt beslutsfattande och intern demokrati. Exempelvis har en partner i Moçambique efter deltagande i feministiska plattformar nu integrerat detta angreppssätt i hela sin verksamhet. De regionala rörelser som Afrikagrupperna stödjer har också utvecklat ett starkare feministiskt fokus som bland annat lett till en mot genusbaserat våld. Tidigare tabubelagda frågor, såsom HBTQI+, har blivit mer synliga och inkluderade i partnerorganisationernas verksamhet, och kreativa metoder som ”artivism” används för att engagera yngre generationer.

Flera organisationer har också fördjupat sitt arbete genom intern reflektion och maktanalys samt utvecklat egna interna utbildningsprogram. Genom de feministiska plattformar som Afrikagrupperna skapat har det regionala samarbetet stärkts, gemensamma metoder och verktyg utvecklats, och förståelsen för intersektionalitet fördjupats. Plattformarna har också fungerat som ett tryggt utrymme med möjlighet till erfarenhetsutbyte, lärande och personlig utveckling. Att tillsammans få en ökad förståelse för patriarkala strukturer och feminism, leder till att många aktivister i högre grad utmanar normer i sina egna liv. Genom Afrikagruppernas stöd har kvinnors inflytande stärkts, vilket bidragit till mer inkluderande ledarskap och ökat självförtroende att hävda sina rättigheter och motverka diskriminering.

Mat, mark, naturresurser och klimaträttvisa

Detta område fokuserar på lokalsamhällens och småskaliga bönders rätt att bestämma över och bruka sin egen mark, vattentillgångar och andra naturresurser. Det kan både handla om att öka medvetenheten kring rättigheter och att driva på för att förändra och stärka lagar och policier för ökat skydd av mark och andra naturresurser. Det handlar också om att visa på mer hållbara alternativ till rådande livsmedelssystem, så som agro-ekologi och matsuveränitet att säkerställa att mänskliga rättigheter tillgodoses vid de investeringar som görs framför allt inom gruvindustrin och vid storskaliga jordbruksprojekt. Inom detta fokusområde belyser vi och våra partnerorganisationer också möjligheter och risker med den gröna omställningen där hänsyn måste tas till både natur och miljö och människors möjlighet till arbete och försörjning.

Det finns starka samband mellan miljöförstöring, exploatering, globala utvinningsindustrier, ojämlika handelsrelationer, fattigdom och marginalisering, liksom diskriminering av kvinnor, könsbaserat våld och konflikter. Trots att arbetet sker i osäkra och ibland fientliga miljöer har partnerorganisationerna uppnått konkreta resultat när det gäller policyutveckling, strategisk påverkan och genom att driva rättsprocesser. Genom att använda juridiska verktyg har till exempel en av våra partnerorganisationer i Sydafrika lyckats stoppa framväxten av fossilbränsleprojekt i provinsen KwaZulu-Natal samt stärkt rätten till en hälsosam miljö för de människor som bor i de utsatta områdena. Staten är dessutom enligt domstol ålagd att åtgärda

de problem som redan uppstått. Även om utmaningarna fortsatt är mycket stora och segern än så länge endast finns på papperet är detta en stor framgång.

Ett annat exempel är motståndet mot det stora LNG-projektet i norra Moçambique.

Tillsammans med en av våra partnerorganisationer har Afrikagrupperna länge uppmärksammat de negativa konsekvenserna av utvinningen i Cabo Delgado, som inte bara skadat människors livsvillkor och miljön utan också förvärrat den väpnade konflikt som pågått sedan 2017 och tvingat över 1,3 miljoner människor på flykt. Vittnesmål berättar om extrema övergrepp mot lokalbefolkningen i området begångna av moçambikiska säkerhetsstyrkor när de skyddat fossilgasanläggningarna. Trots detta har energibolaget TotalEnergies fortsatt sitt engagemang i projektet. Genom kampanjen "Say No to Gas" och samarbete med internationella organisationer har Afrikagruppernas partnerorganisation lyckats uppmärksamma investerare och politiker på situationen, vilket lett till ökad granskning, bland annat i EU-parlamentet, samt flera rättsprocesser mot TotalEnergies i Frankrike. Företaget har bland annat fällts för vilseledande klimatmarknadsföring och står inför ytterligare rättsliga prövningar kopplade till dödsfall och övergrepp. Påverkansarbetet har också gett konkreta resultat i form av att vissa investerare dragit sig ur projekten, däribland brittiska och nederländska exportkreditinstitut, samt att den svenska pensionsfonden AP7 svartlistat TotalEnergies. Samtidigt har andra svenska pensionsfonder valt att behålla sina investeringar med motiveringen att de kan påverka bolaget som aktiva ägare. Afrikagrupperna och deras samarbetspartners fortsätter att följa utvecklingen och arbetar för att stoppa fossilgasprojekten i Moçambique.

Andra partnerorganisationer har fokuserat på att utveckla hållbara alternativ till dagens livsmedelsförsörjning. Detta har gjorts genom att stärka lokala frösystem, återta traditionell odlingskunskap och etablera fröbanker. Genom agroekologiska metoder har hållbara jordbruksmetoder spridits, vilket har lett till en ökad produktion och stärkta lokala ekonomier trots klimatförändringarnas negativa effekter på både matförsörjning och ekonomi.

Rätten till sin egen kropp och SRHR

Våra partnerorganisationer som verkar inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) arbetar för allas rätt att själva bestämma över sin kropp och sin sexualitet. Där ingår bland annat rätten till sexualundervisning, preventivmedel och rätten till säker abort. Där ingår även ett arbete på alla samhällsnivåer för att förändra normer, politik och lagstiftning som rör SRHR. Vi stöttar en feministisk organisering för att bräcka strukturellt farliga normer och stereotyper. Partnerorganisationer och deras målgrupper, liksom Afrikagrupperna och våra målgrupper i Sverige ställer krav på och verkar för ökad tillgång till SRHR. Vi strävar också efter att förståelsen för sambanden mellan makt, genus och sexualitet och hur dessa påverkar utvecklingen i stort ska öka.

En nyckelfråga för oss och våra partnerorganisationer är kampen mot genusbaserat våld (GBV) vilket är nära kopplat till både kampen mot exploatering av resurser i lokalsamhällen och till den ojämlikhet och utsatthet som många människor lever i. Våra partnerorganisationer har under perioden aktivt arbetat för att bekämpa GBV samt påverka lagar och politiska processer kopplade till jämställdhet och SRHR. Arbetet mot GBV har till viss del lett till ökad medvetenhet och förändrade attityder i samhällen, där fler kvinnor lämnat våldsamma relationer och traditionella ledare aktivt deltagit i att bekämpa våld. Genom konkreta insatser, såsom att rädda flickor från tvångsäktenskap och genomföra lokala kampanjer, utmanas och förändras skadliga normer.

I vissa länder, såsom Sydafrika och Moçambique, finns progressiva strategier på plats, medan andra, som Zimbabwe och Angola, fortfarande begränsar dessa rättigheter, vilket gör civilsamhällets insatser särskilt viktiga. Ett viktigt resultat och en milstolpe är avkriminaliseringen av homosexualitet i Namibia, där domstolar både har erkänt samkönade relationer och genom en historisk dom 2024 bidragit till att stärka rättigheterna för HBTQI+-personer. Detta visar tydligt effekten av långsiktigt opinions- och påverkansarbete där Afrikagruppernas partnerorganisationer varit drivande.

Att utmana sociala normer sker genom att bryta tabun kring sexualitet, engagera traditionella och religiösa ledare samt använda kreativa metoder som berättelser, konst och dialog, vilket har lett till ökat självförtroende, stärkt ledarskap hos kvinnor och unga samt ökad kunskap om rättigheter. Ungas tillgång till SRHR har stärkts genom ungdomsprogram och så kallade "girls clubs" som ökar kunskapen och självbestämmandet, vilket har lett till att fler unga söker vård och använder preventivmedel samtidigt som föräldrar och lokala ledare i högre grad involveras för att minska motstånd och stödja ungas rättigheter.

Arbetet med säkerhet och traumastöd har varit avgörande i en kontext där aktivister och utsatta grupper lever under ständig risk. Genom att skapa trygga rum för stöd, återhämtning och juridisk hjälp har partnerorganisationerna kunnat stärka individers och aktivisters motståndskraft och välbefinnande. Metoder som stödsamtal, så kallade "healing circles", skyddade boenden och psykosocialt stöd ger människor möjlighet att bearbeta trauma, få skydd och samtidigt återfå kraft att fortsätta kämpa för sina rättigheter.

5. Insikter och lärdomar

Afrikagruppernas arbete visar att feminism utgör ett kraftfullt verktyg för social förändring. Partnerskap och gemensamma plattformar stärker rörelser och mobilisering vilket bidrar till att bygga demokrati både lokalt och globalt. I detta arbete har solidaritet och trygghet visat sig vara avgörande, särskilt i en alltmer repressiv kontext. Samtidigt kvarstår betydande utmaningar, såsom djupt rotade patriarkala strukturer, starka maktordningar kopplade till kapitalism och patriarkat, ökande risker för aktivister, repressiva lagar samt en klimatkris som ytterligare förvärrar situationen. Erfarenheterna från perioden visar att både politiskt påverkansarbete och förändring av normer är en långsiktig process och att feminism och ett intersektionellt perspektiv är nycklar för att förstå och hantera olika former av ojämlikhet och skeva maktbalanser.

Solidaritet liksom ett långsiktigt och flexibelt stöd är en förutsättning för hållbar förändring och ett starkt civilsamhälle. Trots alla utmaningar har Afrikagrupperna kunnat bistå med detta och vårt stöd och vår verksamhet lett till tydliga resultat med stärkt kapacitet hos partnerorganisationerna och ett utvecklat och fördjupat regionalt samarbete.

6. Hur vi vet att vi gör rätt saker

Afrikagrupperna följer noga resultatet av sitt eget arbete liksom de resultat som våra partnerorganisationer presenterar. I stora drag tittar vi på i vilken utsträckning partnerorganisationen har bidragit till att situationen för målgruppen har förändrats. Vi är medvetna om att det inte är möjligt att uppfylla våra mål helt på egen hand. Det är också svårt att bevisa att det är just vårt arbete och vårt stöd till partnerorganisationerna som har gett resultat. I allt vårt arbete ser vi därför vår roll som bidragande till uppfyllnad av utvecklingsmålen. Vi bidrar tillsammans med en mängd andra aktörer till resultat och förändring. Vi strävar efter att tydligt visa på förändring bland annat genom berättelser där

målgruppen själva beskriver förändringen eller genom att återbesöka samma områden och personer.

Afrikagrupperna följer upp verksamheten genom en nära kontakt med partnerorganisationerna, med en kombination av digitala möten och fysiska besök på organisationernas kontor och i fält. Vid dessa besök ges möjlighet för oss att se den verksamhet som bedrivs men också till feedback och frågor samt dialog kring utvecklingen av samarbetet och verksamheten. Partnerorganisationer bjuds också in till tematiska konferenser vid ett eller flera tillfällen varje år. I samband med att ett samarbete inleds upprättas en beskrivning av organisationen och dess verksamhet. Denna följs sedan upp i form av interna rapporter kring utvecklingen hos partnerorganisationen och av samarbetet vilka fungerar som underlag för bedömningen av hur fortsatt stöd ska se ut.

Under varje verksamhetsperiod gör vi någon form av större utvärdering kring hur arbetet går inom våra program. Senast gjordes en utvärdering av vår utvecklingsverksamhet för perioden 2022 – 2024 och resultatet av denna tillsammans med annan löpande uppföljning ligger till grund för Afrikagruppernas kommande strategi och utveckling av verksamheten. Under de senaste åren har särskilt fokus legat på miljö och klimat samt konflikt och säkerhet där vi bland annat har kartlagt samtliga partnerorganisationers arbete inom dessa områden. Utöver dessa mer tematiska kartläggningar och utvärderingar genomför Afrikagrupperna också utvärderingar och systemrevisioner av partnerorganisationerna vid behov.

7. Mer läsning om vad Afrikagrupperna åstadkommit

I Afrikagruppernas Årsrapport för 2025 finns ett axplock från verksamheten och de resultat vi och våra partnerorganisationer har uppnått under 2025. I denna finns också en tydlig redogörelse för Afrikagruppernas verksamhet i Sverige.

Årsrapporten finns att hitta på Afrikagruppernas hemsida eller via denna länk:

<https://afrikagrupperna.se/wp-content/uploads/2026/04/arsredovisning-2025-final-signerad-1-4-26-2.pdf>

Fördjupad information av Afrikagruppernas arbete och resultat i utvecklingssamarbetet går att hitta i vår slutrapport till Sida för perioden januari 2022 – september 2025:

<https://afrikagrupperna.se/wp-content/uploads/2026/07/afrikagrupperna-final-report-2022-sept-2025.pdf>